

.. SIKLÖJEJAGANDE GÄDDOR I LAPPLAND

De lappländska vattnen är mest kända för sina salmonider. Man glömmer lätt de stora gäddorna som lever pelagiskt och jagar siklöja. Läs och lär hur du i norr uppnår framgång med paravantrolling.

TEXT: Markus Teilus FOTO: Knut Jansson, Markus Teilus & Mattias Procheus

Mårten med en
augustigädda fångad
i skymningen.

En paravan förflyttar sig hastigt bakåt. Jag drar genast ned gasen på motorn i misstanke om hugg. Betet stannar upp och det dröjer två sekunder innan spöet står i full böj och rullen bokstavligt talat skriker. Både jag och min fiskekamrat Mattias tittar lyriska på varandra innan jag greppar tag om spöet med mina köldstela händer och känner att det är en

tung fisk som fattat tycke för min Salmo Skinner. Mattias tar över rodret när jag inleder fajten med den krokade fisken som förmodligen är en gädda i grövre kaliber. Min tanke är helt korrekt och när gäddan närmar sig båten blir den omedelbart orolig och gör ett par kraftiga rusningar, innan Mattias landar den med stor säkerhet. När jag får syna gäddan innanför båtens kanter blir jag alldeles knäsvag och kommer ihåg varför man sliter så fruktansvärt hårt för att fånga en sådan här fisk.

Snön faller lätt från himlen samtidigt som den magnifika gäddmadamen simmar tillbaka till sitt rätta element, där hon kan fortsätta sin jakt på siklöja. Ytvattnet är nu så pass nedkylt och syrerikt så fiskar återhämtar sig fort när de ska återutsättas, vilket gör mig oerhört glad. För det finns inget bättre än att bevittna en stor fisk som simmar tillbaka.

Snön faller lätt från himlen samtidigt som den magnifika gäddmadamen simmar tillbaka till sitt rätta element, där hon kan fortsätta sin jakt på siklöja. Ytvattnet är nu så pass nedkylt och syrerikt så fiskar återhämtar sig fort när de ska återutsättas, vilket gör mig oerhört glad. För det finns inget bättre än att bevittna en stor fisk som simmar tillbaka.

SIKLÖJA SOM BYTE. I lappländska sjöar där det varken finns mört eller annan vitfisk måste gäddorna leva på andra fiskarter. Finns det siklöja i sjön så specialiserar sig gärna gäddorna på det som byte. Detta har jag lagt märke till under flera tillfällen då gäddorna jagar aktivt. Då har jag ofta hittat småsik eller just siklöjor i

En siklöja är förvillande lik en liten sik. Främsta kännetecken är att underkäken är längre än överkäken. Hos sikarna är det tvärtom eller också är käkarna lika långa. I många sjöar finns det bestånd av både sik och siklöja.

SIKLÖJAN ÄR ETT LÄTT BYTE, FINNS I STORA MÄNGDER OCH ÄR EN FET FISK SOM PASSAR PERFEKT NÄR GÄDDAN SKA ÄTA UPP SIG INFÖR DEN LÅNGA OCH KALLA VINTERN.

svalget på gäddorna. Siklöjan är ett lätt byte, finns i stora mängder och är en fet fisk som passar perfekt när gäddan ska äta upp sig inför den långa och kalla vintern.

När man vet vad gäddan jagar så skadar det inte att lära sig mer om bytet, eftersom det är just dess beteende som man ofta ska försöka efterlikna med sitt fiske. Med tanke på att siklöjan trivs bäst i klara kallvattenssjöar är min uppfattning att man ska fiska så naturligt som möjligt för att lyckas bäst. Detta betyder att vobblerna ska vara naturligt färgade för att ge ett naturtroget intryck på gäddan. Att välja mörka färger kan också vara ett smart drag, då det utgör en stark siluett mot himmeln. Klart vatten betyder också att fisken blir skyggare. Men det löser man genom att använda paravaner som drar betena ut från båten.

Siklöjor lever till största del pelagiskt, vilket betyder att de lever i frivattnet, alltså en bit ut från land. Att fiska gäddan pelagiskt är därför en självklarhet. Jag brukar hålla mig till djup på fem meter och djupare när jag trollar. Det har faktiskt skett att gäddor huggit på paravanerna över 22 meters djup, vilket egentligen inte är något konstigt. De står mycket högt upp i vattenmassan under vissa perioder.

SENSOMMARKVÄLLAR. Under sommartid står siklöjan djupare än vad den gör på hösten, den brukar ofta hålla sig nära sprängskiktet i sjön. I djupare sjöar skiftar sig varmare vatten ovanpå kallare vatten och det uppstår en markant skillnad i vattnets temperatur. Detta kallar man för sprängskikt. Siklöjorna hittar man i stort sett överallt i sjön där det är så pass djupt att ett sprängskikt uppstår. De vill, som många andra fiskar, ha kallt vatten för att hålla en lägre ämnesomsättning. Även gäddan vill ha det så och befinner sig på samma område, där de kan leva pelagiskt och jaga siklöjor.

Men under sensommarkvällar då det börjar bli en aning mörkt och svalt stiger gäddorna i takt med siklöjan högre upp i vattenmassan och blir då mycket lättare för oss trollingfiskare att komma åt. Siklöjan stiger för att äta djurplankton i ytvattnet och gäddan för att äta siklöjan.

STRAX UNDER YTAN. I slutet av augusti förra sommaren fick jag detta bekräftat då jag och min gode fiskekamrat Mårten var ute på en hel dags trolling på "vår" siklöjesjö. Vädret var halvklart och solen värmdde skönt i den rätt så kyliga lufttemperaturen. Vi hade förhoppningar att det skulle bli en bra fiskedag med tanke på att det redan nedkylda vattnet skulle få gäddorna att våga sig högre upp i vattenmassan. Dagen gick och vi hade endast landat ett fåtal gäddor med en toppfisk på närmare fem kilo. →

Markus med en höstgädda på nästan tolv kilo.

Risken med att landa gäddor för hand: Mattias har nyligen dragit ut en krok ur handen.

När solen började gå ner och skymningen var ett faktum så blev gäddorna genast mycket mer aktiva. De var som galna och högg flera gånger på våra paravaner istället för på betena. Detta kunde endast betyda en sak, att gäddorna nu äntligen hade stigit till ytan. Så vi gör som de flesta hade gjort, sätter på mer grundgående beten. Nu började det bli otroligt spännande! Solens ljus färgar himlen till rosa, orange och en drös olika starka färger. Redan då känner man att kvällen är lyckad, samtidigt som vi ser hur en av paravaner hastigt förflyttar sig bakåt, för att sedan återgå till samma position. Märten sänker snabbt farten på båtmotorn och betet stannar upp en aning. Nu åker paravanan åter igen bakåt och fisken som tidigare hade nafsat i betet är nu krokad. Det är Märten tur att drilla fisk och tar tag i spöet för att börja pumpa in ekipaget bakom båten.

– Det känns tungt men endast några fjuttiga ryck. Säkert en felkrokad snipa, säger Märten.

Men när fisken närmar sig båten blir det en ordentlig fart och den dyker rakt ned. Märten tittar på rullens snurrande spole och ser helt livrädd ut. Till slut skymtar vi en fena ovanför ytan som skimrar i kvällssolen. Den här gäddan är stor! För att göra en lång historia kortare, så sker en dramatisk fajt runt om båtens alla hörn och kanter, innan fisken till slut ligger inne i hävnet och vilar i vattnet.

FISKET KAN BEDRIVAS UNDER HELA SÄSONGEN MED ÖPPET VATTEN, MEN SOM ALLRA BÄST ÄR DET FRÅN SEPTEMBER TILL MITTEN AV OKTOBER.

– Med den här ryggbredden måste den väga över tio kilo, utbrister jag!

Men fisken är tyvärr väldigt smal, typiskt sommarkondis, och väger ”endast” 9,9 kilo. Farligt nära den magiska gränsen som Märten så gärna hade velat knäcka. Men, en otrolig skönhet ligger nu i Märten's famn och kan fångas kanske nästa höst, då den har ätit upp sig ordentligt. Just vid det här tillfället njuter man extra mycket som fiskare, av att se en stor fisk sakta simma tillbaka ner mot djupet.

HÖSTFISKET ÄR SOLKLART BÄST! Sommarfisket är däremot rätt ineffektivt i jämförelse med höstfisket. På hösten kyls ytvattnet ned och språngskiktet försvinner, vilket betyder att det inte längre finns någon markant temperaturskillnad i vattnet. Siklöjorna stiger och står mycket högt upp under denna tid, man kan ofta se deras aktivitet i ytan då det inte blåser allt för mycket. Även gäddorna står högre upp i vattnet och det är inte ovanligt med flera hugg på själva paravanerna under en dags fiske. När fisken står högre upp i vattenmassan blir det oerhört mycket lättare att fånga dem. Dessutom jagar gäddan mycket aktivt under hösten för att hinna äta upp sig så mycket som möjligt inför vintern då dess aktivitet minskar, speciellt i dessa kalla sjöar i Sveriges norra regioner. Under hösten är det även tid för siklöjorna att leka. Leken sker både i strömmande och stilla vatten, men oftast så nöjer de sig med att leka på grunda områden med sand- eller grusbotten i sjöarna. Detta betyder att även gäddorna går in på grundare vatten för att jaga.

Fisket kan bedrivas under hela säsongen med öppet vatten, men som allra bäst är det från september till mitten av oktober. Men detta beror helt på vattentemperaturen. I Lappland lägger sig isarna på sjöarna vanligtvis i slutet av oktober, och perioden innan dess är det alldeles för kallt i vattnet för att trolla med vobbler. Då måste det gå mycket långsamt och flötestrolling med naturlig bete är att föredra.

TWITCHBETEN ÄR ÖVERLÄGSET. Under mina fisketimmar ute på siklöjasjöarna har många olika beten testats, olika färger, fiskedjup, men framförallt typen av bete och rörelsen i vattnet. Det som varit allra bäst och helt överlägset i de flesta fall har varit betestypen twitch. Salmo Skinner och Pike Madame är två exempel på riktigt bra twitchbeten som jag fiskar mycket med. Twitchbeten är beten som är ganska långa, smala, höga och med stora skedar. De har en mycket speciell rörelse i vattnet, då de vobblar sig fram mycket förföriskt. De vaggar åt sidorna samtidigt som dess sida vänds nedåt och bildar en siluett mot himlen. Troligtvis efterliknar detta →

Slutfasen av drillningen är en viktig del, då fiskare och hävman måste kommunicera och samarbeta.

Hantering av gäddan är mycket viktig. Häv, avkrokningsmatta och en lång tång är bra hjälpmedel.

5 heta tips

- 1** Fiska naturligt. Använd twitchbeten i naturliga färger.
- 2** Var inte rädd för att fiska över stora djup med stora beten.
- 3** Fiska ytligt under höst och vid språngskiktet sommartid.
- 4** Kör båten i åttor för att hitta rätt hastighet.
- 5** Fiska där siklöjorna befinner sig i just din sjö!

De större individerna ska återutsättas med största andakt. Då dess gener bör föras vidare till kommande generationer.

rörelsemönster hur en skadad siklöja simmar, eller hur en rädd fisk försöker fly i panik. Vilket ofta triggar gäddan till hugg.

Twitchbeten går oftast mycket bra i låg fart vilket kan vara avgörande de dagar då gäddorna är extra tjuriga och stillastående. Som de flesta vet spelar vattentemperaturen stor roll när man pratar om vilken hastighet man ska hålla på båten. En grundregel är att desto kallare i vattnet desto långsammare ska man fiska sina beten. Men det kan också skifta väldigt mycket från en dag till en annan. Vissa dagar måste betet fiskas fort för att fånga gäddans intresse. En mycket bra metod vid paravantrolling för att ta reda på vilken hastighet som gäller för dagen, är att köra båten i åttor. På så vis fiskas de beten som går i ytterkurva snabbare och de i innerkurvan långsammare. Har du hugg i innerkurvorna så vet du genast att det är dags att sänka farten. Olika beten lämpar sig för olika hastigheter. Innan du släpper ut dina beten bakom båten så bör du alltid kontrollera att dess gång i vattnet fungerar bra i förhållande till den hastighet som du tänkt inleda fisket med.

En annan positiv egenskap med twitchbeten är att de görs i stora versioner och fortfarande inte går alltför djupt. I många fall

EN MYCKET BRA METOD VID PARAVANTROLLING FÖR ATT TA REDA PÅ VILKEN HASTIGHET SOM GÄLLER FÖR DAGEN, ÄR ATT KÖRA BÅTEN I ÅTTOR.

vill man inte att betet ska gå mer än någon meter under ytan. Som många andra gäddfiskare, förespråkar även jag stora beten. Vilket faller samman med min uppfattning om att fiska naturligt. Siklöjor kan bli 25 centimeter långa, vilket betyder att det är helt naturligt att fiska med beten över 20 centimeter. Men jag anser även att det kan vara smart att använda större beten. Anledningen till detta är att siklöjorna är många och ibland måste man utmärka sig i mängden, vilket man kan göra med ett större bete.

TRASSEL OCH OLYCKOR. Att trolla gädda på hösten tycker jag är en mycket effektiv metod för att fånga stor gädda i större insjöar. Det allra bästa med metoden är det stora området du fiskar av! Jag brukar använda sex spön, tre paravaner på varje sida om båten. Givetvis beror detta på vilken huggfrekvens man har, ibland får man helt enkelt fiska med färre beten då det blir för stressigt. Man måste anpassa fisket efter rådande förhållanden för att göra det säkrare både för dig själv och fisken. När man trollar så landar man oftast fisken i farten, för att slippa ta upp resterande beten. Det medför en stor skaderisk om du ska landa gäddan för hand, då du lätt kan få krokar i fingrarna och förstöra en hel fiskedag. Det bästa och mest effektiva alternativet är att använda en stor håv med gumminät, detta för att skona både dig själv och fisken.

Trassel är också något som lätt uppstår för en ovan trollingfiskare. Man bör då inte fiska med allt för många spön och inse sina begränsningar. Något som underlättar oerhört mycket är att ha helt fritt bakom båten. Alla beten man fiskar med ska fiskas på sidan om båten med hjälp av paravaner. Om man har linor rakt bakom båten är risken för trassel mycket hög vid drillning och landning av fisk. Till sist vill jag uppmana er att alltid vara försiktiga ute i båten och alltid bära något slags flytetyg. Var rädd om er! ■